

קה:

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

(א) ר"ל מ"ה, (ב) ופ"ה,
(ג) כ"ה ט"ק: ה"ט, (ד) ופ"ה.

הגרות רב"ה

(ה) רש"ב"ם ד"ה דהם וכו'
ותמל שדר בשל בית חסדו
כ"ל ויחית פל נחמך:
(ו) רש"ב"ם ד"ה אלף וכו' אלף
הוא חסידו כ"ל ויחית
ליכא למימר נחמך: (ז) ופ"ה
פרושי וכו' ולא אימנא
בהורא ולא תקשה וכו'
דאמר רב אילר וכו':

אלא לעולם. האי דקאמר זו דברי בן גנן היינו משום דלא סבירא ליה תפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא ואוליין בתר חוקה כרבנן דאמרי הלך אחר פחות שגלשונות. ודקשיא לך מהא דרב שמואל דרשאון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון לאו היינו טעמא דהא

אלא לעולם זו ולא סבירא ליה והתם טעמא מאי משום דתפוס הכא נמי הא תפוס אמר רב הונא אמרי "בי רב איסתרא מאה מעי מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא מאי קמ"ל תפוס לשון אחרון הא אמר רב הונא זימנא דאמר רב אי הווא התם הוה יריבנא בוליה למשכיר" (א) אי איתמר הא ולא איתמר הא הוה אמינא מיהדר קא הדר ביה אבל (הבא) מהו דתימא פרושי קא מפרש קמ"ל: מתני'

אמר איפכא. והא ליכא למימר דשמואל כן גנן סבירא ליה דתפוס לשון אחרון דאמר ראשון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון והאי דאוקי למתני דהתם בנא בנאמנא חדש כו' היינו טעמא דאמרינן לעיל דליכא למימר מיהדר קמהדר ביה ואיכא למימר פרושי קמפרש אלכ היכא דודאי קהדר ביה סבירא ליה תפוס לשון אחרון כן גנן ליכא למימר הכי דכיון דאמר זו דברי בן גנן משמע דלא סבירא ליה ועוד דנחא לא פליג שמואל עליה דרב דאמר חלוקין עליו חביריו על בן גנן ואשמעינן דההיא משנה דמרחן רבנן היא ולא מספקא לן אי פרושי מפרש אי לא אלא ודאי מיהדר דר ביה ונמכרין לשון אחרון את הראשון ואפ"ה קמי יחלוקין דלא אמרינן תפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא ויכין דאשמעינן רב התם גבי מרחן מיהדר קהדר ביה ולא פרושי קא מפרש שמואל נמי הכי סבירא ליה ועוד דשמואל נמי דמרחן רבנן היא. ומיהו ליחא הלכתא כרב דאמר בסמוך אי הווא התם הוה יריבנא בוליה למשכיר דתפוס לשון אחרון כן גנן ולא כשמואל דאוקמה בנא בנאמנא חדש אלא כרב נחמן דפליג עליהו התם (ב"מ קד:) ואמר קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו בא כסוף החדש כולו למשכיר שהספק לאו עכשיו נולד שמתחלת החדש נולד והעמד קרקע על חזקה ונמלא שדר (א) על בית של חבירו וצריך להעלות לו שדר ואע"ג דאפיק מישך וא"ל מעיקרא מדינר וזכ לחדש בשנים עשר ויובים לשנה קאמר רב נחמן נמי כולו למשכיר דטעמא לאו משום תפוס לשון אחרון הוא אלא ספיקא מפקחא ליה כשמואל רביה וספיקא

שדי לה אמתלת החדש וקרקע בחזקת בעליה עומדת והכי הלכתא דאמרינן בפרק המקביל (ב"מ קד:) והא קיימא לן כרב נחמן דאמר קרקע בחזקת בעליה עומדת התם לאו מלתא דעבד לאיצילוי היא כו'. וגבי מתני' דהכא נמי ליחא הלכתא כן גנן תפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא כשמואל ויכר נחמן וקרקע בחזקת בעליה עומדת והלך אחר פחות שגלשונות כרבנן ויד מוכר על העליונה. וגבי כור בשלשים סאה כסלע נמי כיון דמטלטלי נינהו מודי רב נחמן דרשאון ראשון קנה דמאי דתפוס דנכרקע הוא דאמרינן לעולם בחזקת בעליה הראשונים קיימא דקרקע אינה נגולה ויחא נחא דאמר ראשון קנה דאמר רב הונא אמרי ב' רב אלא רב התנונא כלומר כל היכא דאמרינן אמרי ב' רב דמשמע תלמיד דרב היינו רב ואמר ההלכה משמו של רב והכי מוכח לקמן דפרסין והא אמר רב חזא זימנא: איסתרא מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא. אמר לחבירו כנמה דאמר ליה איסתרא מאה מעי ומתנא מאה מעי חייב לו ואם אמר מאה מעי איסתרא חייב לו ואם אמר מאה מעי איסתרא: **תפוס לשון אחרון.** כן גנן. איסתרא סלע מדינה והוא חזי דינר שהוא שמיני שבסלע ז'רי דאמרינן בהחובל בהחובק לחבירו (ב"מ יד:) וזאי דינר תשעים ושש פרוטות שהפרוטה אחד משמונה באיסר' והאי דינר שלש מעות כסף שהוא ו' פונדיוני והפונדיון שני איסרין הרי שנים עשר איסרין לחזי דינר תן לכל איסר ח' פרוטות הרי תשעים ושש נמלא מאה מעי דהיינו ק' פרוטות יתירם על איסתרא ארבע פרוטות. מעות קסס היינו פרוטות של נחשם והכי מוכח בפרק הובב (ב"מ מה.) דאמרינן תא שמע הפורט סלע ממועות מעשר שני ב"ש אומרים בכל הסלע מעות ב' השתא לב"ש לגבי פריטי מחללין כו' אלכ של כסף שיש ששה דינר נקראין מעות כסף: אי הוואי הסס. כנשא מעשה לפי ר"ש בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקין: הוה יריבנא בוליה למשכיר. משום דתפוס לשון אחרון: מהו דתימא. לאו משום דליה תפוס לשון אחרון קאמר יריבנא בוליה למשכיר אלא משום דליכא למימר פרושי קמפרש ולא מיהדר הדר ביה כלל אלא נחמין ליעול דינר וזכ לכל חדש והיה ירא שמתא תתעבר השנה ופירש הך שנה דאמרי לך "ז דינר לשנה לא בשנה מעוברת קא אמינא אלא בשנה פשוטה שמינע דינר לכל חדש דכל היכא דליכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשונות זו את זו יש לנו לומר דמפרש הוא ואינו חוזר מדיבורו והלכך ודאי אולי בתר לשון אחרון דפירוש הוא לראשון. אלכ איסתרא מאה מעי שהאיסתרא ל"ו פרוטות וסותרין הלשונות זה את זה והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאילו אמר ל"ו מעות מאה מעות דמי אלכ שכן היו רגילין לדבר בקולר לשון לקרות ל"ו פרוטות איסתרא התם קאמר רב הלך אחר המוחזק כשמואל ורבנן דפליגי אבן גנן: קמ"ל. רב דבנן גנן סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לבסוף איסתרא קן נראה בעיני. ובנבא מניעא פרק השואל (ב"מ קד:) הכי גרסינן ליה מהו דתימא פרושי קמפרש קמ"ל ולא גרסינן אי מתחא הוה אמינא פרושי קא מפרש דנחא דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ליכא למימר דאמר איסתרא הוה פחות ממאה מעי ודמי ממש למתנינן דהן חסר הן יתר מאה בנחל. ורבינו זקני ז"ל בנבא מניעא (דף קכ:) קדוש אי מהתם רביה אמר אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום דתפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה חד לשון הוא אלא פרושי קמפרש סלע גדול שיהא שוה מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רעות שאין שוות אלא סלע ולא נהירא לי כלל דהא רב לאו דוקא איסתרא נקט דהוא הדין אי קאמר ל"ו פרוטות דליכא למימר פרושי קמפרש כי קאמר אחרי כן מאה פרוטות ועוד אדרבה מתנינן איכא למימר פרושי קמפרש [בשני עינים] כדאמר לעיל ודפרישית לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון בעינן דפרושי הא דרב שמואל דאמרי מרזיוהו כור בשלשים סאה כסלע ראשון ראשון קנה לרב טעמא משום תפוס לשון אחרון ואי אפיק מישך לומר סאה כסלע כור בשלשים לא קנה עד שימשך סאה אחרונה ולשמואל דמסקפא ליה ואוקימנא לדידיה משום דמאי דתפוס תפוס בתרזיוהו אמרינן ראשון ראשון קנה: מתני'

אלא יעור'ה זו ולא סבירא ליה. הוה מני לשוני דאמרינן לעיל דגבי משכיר איכא למימר מיהדר קא הדר ביה ואיכא למימר פרושי קא מפרש אלכ הכא (ב) איכא למימר מיהדר קהדר ולעולם זו וסבירא ליה אלא אע"ג דשני הכי לעיל לא משמע ליה שיהא כן עיקר הטעם ולא עבד מיניה לעיל

אלא לריטורא ענלמא ועוד כדפירש הקונטרס דזו משמע דלא סבירא ליה הכי: **פרושי קא מפרש.** פי' הקונטרס דהכי קאמר ליה בשנים עשר ויובים לשנה לפי שאני סבור שהיא פשוטה אלכ אם היא מעוברת אזי רואה שמתן לי דינר וזכ לחדש ולא גרסינן לפי זה אי איתמר כהא ולא איתמר כההיא דעל זה אינו מפרש כלום דאמאי לא שמעינן לההיא דהמשכיר מההיא דאיסתרא אלא הכי גרסינן מהו דתימא פרושי קא

מפרש כו' ובספ' רש"י פי' דפרושי קמפרש קאי אההיא איסתרא מאה מעי כלומר סלע גדול ששנה מאה מעי וספיר גרים אי איתמר כהא ולא איתמר (א) כהא ולא תקשה לפרש"י אמאי לא שמעינן לההיא דאיסתרא מההיא דאמר רב ויולי הוואי התם יריבנא בוליה למשכיר דהוה אמינא טעמא דרב לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דקרקע בחזקת בעלים קיימת וא"ת לפירוש רש"י הכי תיסק דאמרינן דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ולעולם רב כרבנן דאמרי הלך אחר פחות שגלשונות הא תנן בגט פשוט (לקמן דף קס"ה: וספ' כנח זוי מאה דהוה קיימי סלעים עשרין און לו אלכ עשרין וזוי מאה דהוה קיימין סלעין תלמין און לו אלכ מאה אלמא אע"פ שמפרש כהדיא אמרינן הלך אחר פחות שגלשונות ויש לומר דשאני ההיא דגט פשוט שרחוקין זה מזה ולא שייך כולי האי פירוש קא מפרש הכא גבי איסתרא וימר משום דמעיקרא הקשה הא אמר רב חזא זימנא משמע דפרוך אמאי איצטריך ההיא דאיסתרא ומשני דאיצטריך דלא הוה שמעינן ממשכיר דתפוס לשון אחרון דהוה אמינא דפרושי קא מפרש ומיהו כהשואל (ב"מ דף קד: וספ' ד"ה הוה) יתכן טפי כפרש"י דקאי כההיא דמשכיר ופרוך והא אמר רב חזא זימנא הכא גבי איסתרא וימר יתכן נראה דפרושי קא מפרש דהמא היינו ממש כההיא דלעיל והכי פירוש אי איתמר כההיא דאיסתרא ולא איתמר כההיא דמשכיר הוה אמינא פרושי קא מפרש ההיא דמשכיר ויהא כולו לשוכר דלא אמרינן תפוס לשון אחרון

דלא שדי לה אמתלת החדש וקרקע בחזקת בעליה עומדת והכי הלכתא דאמרינן בפרק המקביל (ב"מ קד:) והא קיימא לן כרב נחמן דאמר קרקע בחזקת בעליה עומדת התם לאו מלתא דעבד לאיצילוי היא כו'. וגבי מתני' דהכא נמי ליחא הלכתא כן גנן תפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא כשמואל ויכר נחמן וקרקע בחזקת בעליה עומדת והלך אחר פחות שגלשונות כרבנן ויד מוכר על העליונה. וגבי כור בשלשים סאה כסלע נמי כיון דמטלטלי נינהו מודי רב נחמן דרשאון ראשון קנה דמאי דתפוס דנכרקע הוא דאמרינן לעולם בחזקת בעליה הראשונים קיימא דקרקע אינה נגולה ויחא נחא דאמר ראשון קנה דאמר רב הונא אמרי ב' רב אלא רב התנונא כלומר כל היכא דאמרינן אמרי ב' רב דמשמע תלמיד דרב היינו רב ואמר ההלכה משמו של רב והכי מוכח לקמן דפרסין והא אמר רב חזא זימנא: איסתרא מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא. אמר לחבירו כנמה דאמר ליה איסתרא מאה מעי ומתנא מאה מעי חייב לו ואם אמר מאה מעי איסתרא חייב לו ואם אמר מאה מעי איסתרא: **תפוס לשון אחרון.** כן גנן. איסתרא סלע מדינה והוא חזי דינר שהוא שמיני שבסלע ז'רי דאמרינן בהחובל בהחובק לחבירו (ב"מ יד:) וזאי דינר תשעים ושש פרוטות שהפרוטה אחד משמונה באיסר' והאי דינר שלש מעות כסף שהוא ו' פונדיוני והפונדיון שני איסרין הרי שנים עשר איסרין לחזי דינר תן לכל איסר ח' פרוטות הרי תשעים ושש נמלא מאה מעי דהיינו ק' פרוטות יתירם על איסתרא ארבע פרוטות. מעות קסס היינו פרוטות של נחשם והכי מוכח בפרק הובב (ב"מ מה.) דאמרינן תא שמע הפורט סלע ממועות מעשר שני ב"ש אומרים בכל הסלע מעות ב' השתא לב"ש לגבי פריטי מחללין כו' אלכ של כסף שיש ששה דינר נקראין מעות כסף: אי הוואי הסס. כנשא מעשה לפי ר"ש בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקין: הוה יריבנא בוליה למשכיר. משום דתפוס לשון אחרון: מהו דתימא. לאו משום דליה תפוס לשון אחרון קאמר יריבנא בוליה למשכיר אלא משום דליכא למימר פרושי קמפרש ולא מיהדר הדר ביה כלל אלא נחמין ליעול דינר וזכ לכל חדש והיה ירא שמתא תתעבר השנה ופירש הך שנה דאמרי לך "ז דינר לשנה לא בשנה מעוברת קא אמינא אלא בשנה פשוטה שמינע דינר לכל חדש דכל היכא דליכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשונות זו את זו יש לנו לומר דמפרש הוא ואינו חוזר מדיבורו והלכך ודאי אולי בתר לשון אחרון דפירוש הוא לראשון. אלכ איסתרא מאה מעי שהאיסתרא ל"ו פרוטות וסותרין הלשונות זה את זה והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאילו אמר ל"ו מעות מאה מעות דמי אלכ שכן היו רגילין לדבר בקולר לשון לקרות ל"ו פרוטות איסתרא התם קאמר רב הלך אחר המוחזק כשמואל ורבנן דפליגי אבן גנן: קמ"ל. רב דבנן גנן סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לבסוף איסתרא קן נראה בעיני. ובנבא מניעא פרק השואל (ב"מ קד:) הכי גרסינן ליה מהו דתימא פרושי קמפרש קמ"ל ולא גרסינן אי מתחא הוה אמינא פרושי קא מפרש דנחא דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ליכא למימר דאמר איסתרא הוה פחות ממאה מעי ודמי ממש למתנינן דהן חסר הן יתר מאה בנחל. ורבינו זקני ז"ל בנבא מניעא (דף קכ:) קדוש אי מהתם רביה אמר אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום דתפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה חד לשון הוא אלא פרושי קמפרש סלע גדול שיהא שוה מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רעות שאין שוות אלא סלע ולא נהירא לי כלל דהא רב לאו דוקא איסתרא נקט דהוא הדין אי קאמר ל"ו פרוטות דליכא למימר פרושי קמפרש כי קאמר אחרי כן מאה פרוטות ועוד אדרבה מתנינן איכא למימר פרושי קמפרש [בשני עינים] כדאמר לעיל ודפרישית לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון בעינן דפרושי הא דרב שמואל דאמרי מרזיוהו כור בשלשים סאה כסלע ראשון ראשון קנה לרב טעמא משום תפוס לשון אחרון ואי אפיק מישך לומר סאה כסלע כור בשלשים לא קנה עד שימשך סאה אחרונה ולשמואל דמסקפא ליה ואוקימנא לדידיה משום דמאי דתפוס תפוס בתרזיוהו אמרינן ראשון ראשון קנה: מתני'

בו א מ"ה פ"ה מ"ה מ"ה
הלכ טו ותי' כהנא
וכונתא תשנה פתח עין נר
טור ש"ס ח"ת פ"ה מ"ה פ"ה
ה ופ"ה ויחא אחר פחות
שגלשונות:

רבינו גרשום

אלא לעולם זו ולא סבירא ליה. דאוליין בתר חוקה כרבנן לשון אחרון וגבי משכיר מרחן לחבירו כ"ב ויחית לשנה מדינר וזכ לחדש טעמא מאי אמר שמואל בא בתחלת החדש כולו למשכיר משום דהמשכיר תפוס דאבתי לא עמד באותו הפרק משכיר אמת חזק העיבור והכי נסי להיכא ורא בסוף החדש כולו לשכור דהא תפוס השכור שכבר עמד בו החדש כולו ולחכי כנא באכצע החדש דהתם האי כי האי יחלוקין והכי נמי להיכא דאמר ליה כור ב' סאה בסלע ואי מוכר לך משום הכי ראשון קנה דהתם חזק כל סאה וסאה ולא משום הכי דאוליין בתר לשון אחרון אבל גבי רישא יחלוקין אבל דהא לא תפוס כל הכור כסלע ויהיה אמת ליה למכור כל הכור כששואל שילם ולא להצאין: אמר רב הונא אמרי ב' רב. ששפט רוב להיכא דאמר ליה שכור מרע בעל פה או בשטר חבו לפלוני איסתרא מאה מעי אוליין בתר לשון אחרון ויחיל ליה מאה מעי אמר רבא ליה מאה מעי איסתרא יחבו ליה א' בסלע איסתרא: ודא אמר רב יונתן דאמר דאוליין בתר לשון אחרון דאמר ר' הוואי התם היכא דשכר מרחן לחבירו כ"ב ויחית לשנה מדינר וזכ לחדש יריבנא ליה דמי וזכ כוליה למשכיר אפי' בא המשכיר בסוף החדש ששפט דאוליין בתר לשון אחרון: ודאי התם לענין מרחן ששפט ליה לכוליה למשכיר דאוליין בתר לשון אחרון אבל הכא באמרי ב' רב מיהו דהתם ס"דא דאי דקא יחבו ליה מאה מעי לאו משום דאוליין בתר לשון אחרון אלא פירוש קמפרש כלומר כי האי איסתרא קאמינא יריבוי לי דליהו שוה מאה מעי להכי קאמר מאה מעי קמ"ל דליה דרד אמר מאה מעי איסתרא דאוליין בתר לשון אחרון:

(א) ז"ל יחזי ליה סלע היינו איסתרא

